

ETYKIETY EKOLOGICZNE

Urząd Zamówień Publicznych

2022 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. UNIJNE WIELOKRYTERIALNE OZNAKOWANIE EKOLOGICZNE	4
III. UNIJNE LOGO PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ DLA ARTYKÓŁÓW SPOŻYWCZYCH....	5
IV. PRZYKŁADY KRAJOWYCH OZNAKOWAŃ	6
1. Oznakowanie EKO	6
2. Oznakowanie BIO.....	7
V. OZNAKOWANIA DLA PRODUKTÓW WYTWORZONYCH Z WŁÓKIEN DRZEWNYCH POCHODZĄCYCH ZE ZROWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	8
1. Oznakowanie FSC.....	8
2. Oznakowanie PEFC.....	9
VI. PRZYKŁADOWE OZNAKOWANIA WIELOKRYTERIALNE DLA ZIELONYCH BUDYNKÓW	10
1. LEED	10
2. BREEAM	11
VII. OZNAKOWANIA BIUROWEGO SPRZĘTU KOMPUTEROWEGO	12
1. Energy Star.....	12
2. TCO Certified.....	13
VII. PRZYKŁADOWE OZNAKOWANIA WIELOKRYTERIALNE INNYCH PAŃSTW UE I EOG	14
1. Umweltzeichen	14
2. Blauer Engel	15
3. Nordic Swan	15
VIII. ETYKIETY ENERGETYCZNE.....	16
IX. ETYKIETY DLA OPON	20

I. WPROWADZENIE

Instytucje zamawiające, dążąc do uwzględnienia w procesie udzielania zamówień publicznych kwestii środowiskowych, na podstawie art. 104 ustawy Pzp mogą w opisie przedmiotu zamówienia, w opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia wymagać posiadania przez produkt/ usługę konkretnej etykiety, która potwierdza spełnienie określonych wymogów ekologicznych. W przypadku etykiet środowiskowych możemy dokonać ich klasyfikacji na wiele sposobów.

Etykiety oparte na szerokim zestawie kryteriów, w przypadku których kluczowe są informacje naukowe na temat wpływu produktu lub usługi na środowisko w ciągu całego cyklu życia (tj. od momentu pozyskania surowców, poprzez produkcję i dystrybucję, etap użytkowania, aż po trwałe składowanie). Etykiety uwzględniają szereg czynników, dla których ustanowione zostały wartości graniczne w ramach określonego oznakowania. Stosuje się przy tym różne grupy kryteriów w zależności od grupy produktowej, której dotyczą. Przykładem tego rodzaju etykiet jest m.in. unijne oznakowanie ekologiczne EU Ecolabel, czy też polskie oznakowanie EKO.

Etykiety dotyczące tylko jednego aspektu produktu są oparte na co najmniej jednym kryterium determinującym charakterystykę produktu w określonym obszarze (np. efektywność energetyczna). Posługiwanie się etykietą zależy od tego czy produkt spełnia wymogi kryterialne. Przykładem takiej etykiety będzie Energy Star.

Za przykład **etykiet stosowanych w konkretnych sektorach** posłużyć mogą etykiety wykorzystywane do certyfikacji zrównoważonej gospodarki leśnej (oznakowanie FSC oraz PEFC), unijne logo produkcji ekologicznej w sektorze spożywczym, polskie oznakowanie BIO, jak również etykiety stosowane w zielonym budownictwie (np. LEED oraz BREEAM).

Etykiety dotyczące oceny produktów polegają na klasyfikowaniu produktów według ich efektywności środowiskowej związanej z określonym aspektem. Stosowanie nie jest uzależnione od tego czy dany produkt spełnia określone wymogi kryterialne, jednak charakterystyka produktu jest określona w elementach graficznych etykiety. Przykładem takiego oznakowania jest etykieta energetyczna, która dokonuje oceny produktów m.in. pod kątem ich efektywności energetycznej, jak również etykieta dla opon.

II. UNIJNE WIELOKRYTERIALNE OZNAKOWANIE EKOLOGICZNE

Ecolabel - to dobrowolne unijne oznakowanie ekologiczne, służące promocji produktów o ograniczonym poziomie wpływu na środowisko w ciągu całego cyklu życia. Udział w systemie znakowania produktów ma na celu dostarczenie konsumentom dokładnych, rzetelnych, opartych na naukowych kryteriach informacji na temat wpływu produktów na środowisko².

Program przyznawania oznakowania ekologicznego został ustanowiony w 1992 r. Aktualnie, podstawę przyznawania oznakowania stanowi **rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 66/2010 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie oznakowania ekologicznego UE dla poszczególnych grup wyrobów**³. Oznakowanie przyznawane jest po weryfikacji spełniania kryteriów ekologicznych, które dla poszczególnych kategorii produktów publikowane są w formie decyzji Komisji Europejskiej. W ramach oznakowania Ecolabel opracowano szczegółowe kryteria dla następujących grup produktowych:

1. Produkty kosmetyczne spłukiwane
2. Pochłaniające środki higieniczne
3. Środki do czyszczenia powierzchni twardych
4. Detergenty do zmywarek do naczyń
5. Detergenty do zmywarek do naczyń do zastosowań przemysłowych i instytucjonalnych
6. Detergenty do ręcznego zmywania naczyń
7. Detergenty przeznaczone do prania
8. Detergenty przeznaczone do prania do zastosowań przemysłowych i instytucjonalnych
9. Usługi sprzątania pomieszczeń
10. Wyroby włókiennicze
11. Obuwie
12. Farby i lakiery wewnętrzne i zewnętrzne
13. Wyświetlacze elektroniczne
14. Drewnopochodne, korkopochodne i bambusopochodne pokrycia podłogowe
15. Twarde pokrycia
16. Meble
17. Materace łóżkowe

¹ <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html>

² Motyw 1 preambuły do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 66/2010 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie oznakowania ekologicznego UE.

³ Dz. Urz. UE L 27 z 30.1.2010 r., str. 1, z późn. zm.

18. Podłoża uprawowe, polepszacze gleby i ściółka ogrodnicza
19. Smary
20. Papier graficzny
21. Bibułka i produkty z bibułki
22. Papier zadrukowany, wyroby papiernicze oraz papierowe torby z uchwytami
23. Zakwaterowanie turystyczne⁴

Kryteria oznakowania ekologicznego UE mogą m.in. odwoływać się toksyczności produktu w stosunku do organizmów wodnych [krytyczna objętość rozcieńczenia (CDV)], biodegradowalności, wskazywać substancje i mieszaniny wyłączone bądź ograniczone w składzie produktu, zawierać wytyczne dot. opakowania⁵.

III. UNIJNE LOGO PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ DLA ARTYKÓŁÓW SPOŻYWCZYCH

Unijne logo produkcji ekologicznej – dobrowolne oznakowanie przyznawane produktom spełniającym wymogi określone w *rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007*⁷

Produkty wyprodukowane zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej oznaczają, iż przy ich produkcji przestrzegano m.in. następujących zasad:

- zakaz stosowania GMO, produktów wytworzonych z GMO i produktów wytworzonych przy użyciu GMO, innych niż lecznicze produkty weterynaryjne;
- wykluczenie z całego ekologicznego łańcucha żywnościowego klonowania zwierząt, chowu sztucznie wyhodowanych zwierząt poliploidalnych oraz promieniowania jonizującego;
- stosowanie nasion i zwierząt charakteryzujących się dużą różnorodnością genetyczną, odpornością na choroby i długowiecznością;

⁴ Patrz: <https://www.pcbbc.gov.pl/pl/uslugi/ecolabel/produkty-i-uslugi>.

⁵ W przypadku kryteriów dla produktów kosmetycznych splukiwanych

⁶ http://ec.europa.eu/agriculture/organic/downloads/logo/index_en.htm

⁷ Dz. Urz. UE L 150 z 14.6.2018, str. 1, z późn. zm.

- zapewnianie wysokiego poziomu dobrostanu zwierząt z uwzględnieniem potrzeb specyficznych dla danego gatunku;
- ograniczenie do minimum stosowania dodatków do żywności, składników nieekologicznych pełniących głównie funkcje technologiczne i sensoryczne, jak również mikroelementów oraz substancji pomocniczych w przetwórstwie i tylko w przypadku istotnej potrzeby technologicznej lub do szczególnych celów żywieniowych;
- korzystanie w odpowiedzialny sposób z energii i zasobów naturalnych, takich jak woda, gleba, materia organiczna i powietrze⁸.

Unijne oznakowanie produkcji ekologicznej obejmuje: kasze, makarony, płatki, mąki, gotowe pieczywo, wyroby ciastkarsko-cukiernicze, oleje, świeże warzywa, świeże owoce, soki owocowe i warzywne, dżemy, musy owocowe, sałatki warzywne, marynaty i kiszonki warzywne, grzyby, przyprawy ziołowe lub ich mieszanki, wędliny, wędzonki, kiełbasy, miody, sery, twarogi, smalec⁹.

Ponadto, w związku z wejściem w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848, które stosuje się od 1 stycznia 2022 r., rozszerzeniu uległ katalog produktów objętych zastosowaniem etykiety produkcji ekologicznej. Dodane zostały m.in. drożdże używane jako żywność lub pasza, herbata paragwajska, kukurydza cukrowa, liście winorośli, rdzenie palmowe, kiełki chmielu i inne podobne jadalne części roślin i wytwarzane z nich produkty, sól morską i inne rodzaje soli stosowane w żywności i paszy, a także olejki eteryczne¹⁰.

IV. PRZYKŁADY KRAJOWYCH OZNAKOWAŃ

1. Oznakowanie EKO

Znak ekologiczny EKO - znak zastrzeżony na rzecz Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. stanowiący oznakowanie środowiskowe typu I według normy ISO 14024 i, przyznawany wyrobom w drodze dobrowolnej certyfikacji.

Warunkiem koniecznym, jaki muszą spełniać certyfikowane wyroby, to zgodność z ściśle określonymi (w odniesieniu do wcześniej ustalonego akceptowanego poziomu) kryteriami dotyczącymi ochrony zdrowia, braku negatywnego wpływu na środowisko i ekonomicznego wykorzystania zasobów naturalnych w trakcie całego życia wyrobu. Ekologiczne oznakowanie

⁸ Art. 5-7 rozporządzenia (UE) 2018/848.

⁹ Przewodnik po rynku produktów ekologicznych - poradnik dla zamawiającego – publikacja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

¹⁰ Pełna lista określona w Załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/848.

„EKO” jest dla producentów i sprzedawców ekonomicznie efektywnym i prostym sposobem informowania klientów i dostawców o trosce i działaniach na rzecz środowiska. Wprowadzenie produkcji przyjaznej środowisku może umożliwić producentowi przygotowanie się do wdrożenia dalszych wymagań zdrowotnych i środowiskowych.

Podstawą certyfikacji „EKO” są :

- kryteria ekologiczne dla produktów kosmetycznych oznaczonych znakiem ekologicznym „EKO” i „EKO – CERTYFIKOWANY KOSMETYK NATURALNY”
- kryteria ekologiczne dla zabawek drewnianych oznaczonych znakiem ekologicznym „EKO”.

Certyfikaty są wydawane w języku polskim na okres 3 lat. Po upływie tego okresu, ważność certyfikacji może zostać przedłużona zgodnie z przyjętymi zasadami.

Grupy produktów

- produkty kosmetyczne;
- środki pielęgnacji zwierząt;
- zabawki drewniane.¹¹

2. Oznakowanie BIO

Znak BIO - znak zastrzeżony na rzecz Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. potwierdzający zgodność wyrobu z wymaganiami rolnictwa ekologicznego. Stosowany w oznakowaniu i reklamie produktów ekologicznych, producentów, którzy znajdują się pod nadzorem Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A.

Zakres certyfikacji obejmuje:

- ekologiczną uprawę roślin i utrzymanie zwierząt:
 - produkcję roślinną i zwierzęcą;
 - produkcję materiału siewnego i/lub wegetatywnego materiału rozmnożeniowego;
 - produkcję grzybów;
- zbiór ze stanu naturalnego;
- pszczelarstwo;
- produkty akwakultury i wodorosty morskie;
- przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcję pasz i drożdży.¹²

¹¹ <https://www.pcbc.gov.pl/pl/uslugi/certyfikacja-wyrobow/kosmetyki/znak-ekologiczny-eko-2>

¹² <https://www.pcbc.gov.pl/pl/uslugi/certyfikacja-wyrobow/rolnictwo-ekologiczne/znak-certyfikowanego-rolnictwa-ekologicznego-bio>

V. OZNAKOWANIA DLA PRODUKTÓW WYTWORZONYCH Z WŁÓKIEN DRZEWNYCH POCHODZĄCYCH ZE ZROWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ

Certyfikaty kontroli pochodzenia włókien drzewnych z legalnych i zrównoważonych zasobów obejmują m.in. **certyfikat FSC, PEFC**.

1. Oznakowanie FSC

FSC (ang. Forest Stewardship Council¹³) – to niezależna organizacja pozarządowa założona w 1994 r. zajmująca się promowaniem odpowiedzialnej gospodarki leśnej. Organizacja zapewnia system dobrowolnej akredytacji i niezależnej certyfikacji prowadzonej przez strony trzecie w odniesieniu do produktów stanowiących rezultat przyjaznej dla środowiska, korzystnej społecznie i opłacalnej ekonomicznie gospodarki leśnej¹⁴.

W ramach FSC wyróżniamy następujące oznaczenia:

Etykieta „**FSC 100%**” oznacza, że drewno, z którego wykonano produkt, pochodzi wyłącznie z lasów certyfikowanych w systemie FSC¹⁵.

Etykieta „**FSC Mix**” oznacza, że drewno w ramach produktu pochodzi z materiałów z certyfikatem FSC, z recyklingu, albo z drewna kontrolowanego.

Nie jest to pełna certyfikacja w systemie FSC. Drewno kontrolowane FSC nie jest certyfikowane, ale nie może być pozyskiwane:

- w sposób niezgodny z prawem;
- z naruszeniem praw zwyczajowych i obywatelskich;
- w lasach, w których szczególne walory przyrodnicze są zagrożone;
- w lasach przekształcanych w plantacje lub nieleśne formy użytkowania;

¹³ Rada ds. Gospodarki Leśnej

¹⁴ <https://pl.fsc.org/pl-pl/o-fsc-0>

¹⁵ <https://pl.fsc.org/pl-pl/kto-moze-stosowac-nasze-znaki/etykiety-produktowe>

- w lasach, gdzie uprawiane są drzewa modyfikowane genetycznie¹⁶.

Etykieta „**FSC Recycled**” – oznacza, że całość drewna lub papieru, z którego wykonano produkt pochodzi z materiałów odzyskanych¹⁷.

2. Oznakowanie PEFC

PEFC (ang. Programme for the Endorsement of Forest Certification¹⁸) jest międzynarodową organizacją non-profit założoną w 1999 r. wspierającą zrównoważoną gospodarkę leśną poprzez niezależną certyfikację zewnętrzną. PEFC działa w całym łańcuchu dostaw celem promowania dobrych praktyk w leśnictwie oraz zapewnienia, że tarcica i leśne surowce niedrzewne są uzyskiwane z poszanowaniem najwyższych standardów ekologicznych, społecznych i etycznych¹⁹.

W ramach PEFC wyróżniamy następujące oznaczenia:

PEFC Certified - oznacza, iż co najmniej 70% surowca użytego do produkcji pochodzi z lasów certyfikowanych PEFC, z recyklingu, albo z kontrolowanych źródeł²⁰

PEFC Recycled - oznacza, iż 100% materiału certyfikowanego PEFC pochodzi ze źródeł recyklingowych²¹.

¹⁶ <https://pl.fsc.org/pl-pl/kto-moze-stosowac-nasze-znaki/etykiety-produktowe>

¹⁷ <https://pl.fsc.org/pl-pl/kto-moze-stosowac-nasze-znaki/etykiety-produktowe>

¹⁸ Program Zatwierdzenia Systemów Certyfikacji Leśnej

¹⁹ <https://www.pefc.pl/o-pefc/pefc-international>

²⁰ PEFC Trademarks Rules – Requirements - PEFC ST 2001:2020

²¹ ibidem

VI. PRZYKŁADOWE OZNAKOWANIA WIELOKRYTERIALNE DLA ZIELONYCH BUDYNKÓW

1. LEED

LEED - Leadership in Energy and Environmental Design – system certyfikacji budynków utworzony w Stanach Zjednoczonych w 1998 r. z inicjatywy stowarzyszenia non-profit U.S. Green Building Council. Poddaje wielokryterialnej ocenie projektowanie, budowę, eksploatację i utrzymanie budynków celem utrzymywania standardów zielonego budownictwa.

Aby uzyskać certyfikat LEED, projekty zdobywają punkty, przestrzegając warunków wstępnych dotyczących węgla, energii, wody, odpadów, transportu, materiałów, zdrowia i jakości środowiska wewnętrznego. Projekty przechodzą proces weryfikacji i otrzymują punkty odpowiadające poziomowi certyfikacji LEED: Certified (40-49 punktów), Silver (50-59 punktów), Gold (60-79 punktów) i Platinum (80 punktów). + punkty).

System LEED przy ocenie wpływu budynku na środowisko naturalne bierze pod uwagę szereg aspektów:

- usytuowanie obiektu;
- zużycie materiałów, energii elektrycznej i wody;
- jakość powietrza wewnątrz obiektu;
- aspekty zdrowotne;
- innowacyjność projektu;
- wpływ rozwiązań architektonicznych na środowisko naturalne²².

Ocenię poprzez system LEED poddawane są nie tylko nowo budowane budynki lecz także już istniejące. Obecnie certyfikacja odbywa się w oparciu o wersję systemu LEED v4.1²³, która obejmuje następujące kategorie certyfikacji:

- **Projektowanie i budowa budynków** (dotyczy budynków nowo budowanych lub poddawanych gruntownej renowacji; obejmuje nową konstrukcję, rdzeń i powłoki, szkoły, handel detaliczny, hotelarstwo, centra danych, magazyny i centra dystrybucji oraz budynki opieki zdrowotnej);
- **Projektowanie wnętrza i budowa** (dotyczy projektów, które obejmują kompleksowe wyposażenie wnętrza; obejmuje komercyjne wnętrza, handel detaliczny i hotelarstwo);
- **Prace budowlane i konserwacja** (dotyczy budynków istniejących, które są poddawane pracom ulepszeniowym lub niewielkim pracom budowlanym; obejmuje

²² <https://www.usgbc.org/leed>

²³ <https://www.usgbc.org/leed/v41>

istniejące budynki, szkoły, handel detaliczny, hotelarstwo, centra danych oraz magazyny i centra dystrybucji);

- **Rozwój sąsiedztwa** (dotyczy nowych projektów zagospodarowania terenu lub projektów przebudowy obejmujących zastosowania mieszkaniowe, niemieszkaniowe lub ich połączenie. Projekty mogą być na każdym etapie procesu tworzenia, od planowania po budowę);
- **Domy** [dotyczy domów jednorodzinnych, niskich wielorodzinnych (od jednego do trzech pięter) lub budynków średniej wielkości (od czterech do sześciu pięter)];
- **Miasta i społeczności** (dotyczy całych miast i części miasta. projekty LEED dla miast pozwalają mierzyć i zarządzać zużyciem wody w mieście, zużyciem energii, odpadami, transportem i ludzkim doświadczeniem)²⁴.

Więcej informacji na stronie: <https://new.usgbc.org/leed>.

2. BREEAM

The logo for BREEAM, consisting of the word "BREEAM" in a bold, green, sans-serif font, followed by a registered trademark symbol (®).

BREEAM - Building Research Establishment Environmental Assessment Method (Metoda oceny oddziaływania na środowisko Instytucji Techniki Budowlanej)²⁵ - certyfikat przyznawany przez BRE (Building Research Establishment) od 1990 r.

System BREEAM definiuje standard najlepszych praktyk w zakresie zrównoważonego projektowania, budowania i użytkowania budynków. System akredytacji BREEAM wykorzystuje uznane miary właściwości, które porównywane są do wartości wzorcowych w celu oceny procesów specyfikacji, projektowania, budowy i użytkowania budynku. Wykorzystane miary reprezentują szeroką gamę kategorii i kryteriów, od energii aż po ekologię. Obejmują one między innymi: jakość środowiska wewnętrznego, efektywność energetyczną, dostępność transportową, materiały i konstrukcję, zarządzanie eksploatacją i realizacją, gospodarkę wodą i odpadami²⁶.

Systemu BREEAM obejmuje następujące kategorie certyfikacji:

- Społeczności (Planowanie nowych społeczności i projektów rewitalizacyjnych);
- Infrastruktura (Inżynieria lądowa i przestrzeń publiczna);
- Nowy obiekt (Domy i budynki komercyjne);
- Obiekt użytkowany (Nieruchomości komercyjne);
- Remont i wyposażenie (Domy i budynki komercyjne).

Więcej informacji na stronie: <https://www.breeam.com/>.

²⁴ <http://plgbc.org.pl/certyfikacja-wielokryterialna/leed/#!>

²⁵ <http://www.breeam.com/why-breeam>

²⁶ <http://plgbc.org.pl/certyfikacja-wielokryterialna/breeam/>

VII. OZNAKOWANIA BIUROWEGO SPRZĘTU KOMPUTEROWEGO

1. Energy Star

Amerykański program Energy Star służy znakowaniu efektywności energetycznej produktów z różnych grup produktowych, w tym m.in. biurowego sprzętu komputerowego. W ramach Unii Europejskiej program wprowadzony został na podstawie umowy zawartej w 2003 r. przez Wspólnotę Europejską z rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki. Przedmiotowa umowa wygasła jednak z dniem 20 lutego 2018 r. uchylając tym samym zobowiązanie nałożone na centralne organy rządowe państw członkowskich UE do zakupu biurowego sprzętu IT o określonych standardach efektywności energetycznej, których poziom wyznaczały specyfikacje techniczne programu Energy Star²⁸.

Sam program Energy Star nadal funkcjonuje na rynku amerykańskim, gdzie specyfikacje techniczne dla różnych grup produktowych poddawane są okresowej aktualizacji.

Aktualne specyfikacje techniczne dla poszczególnych typów biurowego sprzętu komputerowego w ramach amerykańskiego programu Energy Star:

- specyfikacja dla wyświetlaczy (wersja 8.0) – wejście w życie 28 stycznia 2020 r.
- specyfikacja dla komputerów (wersja 8.0) - wejście w życie 15 października 2020 r.
- specyfikacja dla urządzeń do przetwarzania obrazu (wersja 3.2) – wejście w życie 18 listopada 2021 r.
- specyfikacja dla zasilaczy bezprzerwowych (wersja 2.0) – wejście w życie 1 stycznia 2019 r.
- specyfikacja dla serwerów korporacyjnych (wersja 3.0) – wejście w życie 17 czerwca 2019 r.

Dokumenty dostępne są na stronie: https://www.energystar.gov/products/office_equipment.

²⁷ <http://www.eu-energystar.org>

²⁸ Zgodnie z art. 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 106/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie wspólnotowego programu znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych (Dz. Urz. UE L 39 z 13.2.2008 r., str. 1, z późn. zm.)

2. TCO Certified

Certyfikacja TCO (TCO Certified) - etykieta zrównoważonego rozwoju sprzętu IT - stanowi niezależną certyfikację w oparciu o wymagania normy ISO 14024 typu 1 i została zatwierdzona przez Global Ecolabelling Network (Globalną Sieć Oznakowania Ekologicznego). Cała weryfikacja przeprowadzana jest przez niezależne podmioty zgodnie z normą ISO 17025, międzynarodową normą dotyczącą ogólnych wymagań dla laboratoriów badawczych i wzorcujących²⁹.

Kryteria w ramach TCO Certified są opracowywane przez TCO Development będącą własnością TCO, Szwedzkiej Konfederacji Pracowników - niezależnej politycznie organizacji non-profit. TCO działa na skalę międzynarodową z kwestiami gospodarczymi, zatrudnieniem, warunkami pracy oraz związkami zawodowymi i prawami człowieka.

Certyfikacja w ramach TCO Certified obejmuje następujące grupy produktowe: monitory, notebooki, tablety, smartfony, komputery stacjonarne, komputery All-in-One, projektory oraz zestawy słuchawkowe.

W ramach oznakowania **TCO Certified** wyróżniamy kryteria wspólne dla wszystkich grup produktowych nim objętych, które ustrukturyzowano w podziale na 3 etapy cyklu życia.

Faza produkcji

- społecznie odpowiedzialna produkcja (przestrzeganie podstawowych konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy, Konwencji ONZ o prawach dziecka, praw pracowniczych, BHP)
- zaangażowanie w inicjatywę OECD dotyczącą pozyskiwania minerałów z regionów ogarniętych konfliktami – (przestrzeganie wytycznych OECD dotyczących należytej staranności oraz innych inicjatyw w zakresie zrównoważonego górnictwa)
- ograniczony wpływ na środowisko na etapie produkcji (ciągłe doskonalenie systemu zarządzania środowiskowego ISO 14001 lub EMAS)
- deklarowana zawartość tworzyw (deklaracja dot. procentowej zawartości tworzywa sztucznego z recyklingu)

Faza użytkowania

- wydłużona żywotność produktu (gwarancja na produkt, dostępność części zamiennych)
- energooszczędne produkty i zasilacze (spełnianie wymogów programu Energy Star lub równoważnych)
- ergonomia użytkowania

²⁹ <https://tcocertified.com/tco-certified/>

- deklarowane zużycie energii (deklaracja zużycia energii przez produkt)

Koniec cyklu życia

- ograniczenie stosowania substancji niebezpiecznych
- produkt i opakowanie nadające się do recyklingu
- producent oferuje odbiór produktów po zakończeniu etapu ich użytkowania³⁰

Dodatkowo w ramach oznakowania **TCO Certified** określono kryteria charakterystyczne dla konkretnych grup produktowych. W przypadku monitorów do takich kryteriów zaliczać będziemy:

- ergonomię wizualną (jakość obrazu);
- regulację produktu (pionowe nachylenie, wysokość);
- dopuszczalne limity natężenia hałasu.

Aktualne kryteria – generacja 9³¹

VII. PRZYKŁADOWE OZNAKOWANIA WIELOKRYTERIALNE INNYCH PAŃSTW UE I EOG

1. Umweltzeichen

Umweltzeichen – znak ekologiczny przyznawany przez Republikę Austrii, reprezentowaną przez Federalne Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa, Środowiska i Gospodarki Wodnej od 1990 r.

Obecnie nadzór nad oznakowaniem sprawuje Federalne Ministerstwo ds. Zrównoważonego Rozwoju i Turystyki.

Oznakowanie stosowane jest do produktów z następujących działów:

- materiały budowlane,
- drewno i materiały drewniane (w tym meble),
- środki czystości,
- ogrodnictwo,
- artykuły biurowe i szkolne,
- papier, druk i urządzenia drukujące,
- zielona energia,
- mobilność (szkoły jazdy),

³⁰ <http://tcocertified.com/criteria-overview/>

³¹ <https://tcocertified.com/criteria-documents/>

- obuwie i tekstylia,
- produkcja filmowa.

Oznakowanie wykorzystywane jest również do certyfikacji usług turystycznych, w tym m.in. operatorów turystycznych, hoteli, muzeów, dostawców usług cateringowych.

Austriackie oznakowanie Umweltzeichen jest również wykorzystywane do certyfikacji budynków (w tym szkół, przedszkoli oraz instytucji edukacyjnych) oraz zielonych spotkań i wydarzeń. Więcej informacji na stronie: <http://www.umweltzeichen.at>

2. Blauer Engel

Blauer Engel (ang. Blue Angel) – niemiecki znak ekologiczny przyznawany produktom i usługom o bardzo dobrej charakterystyce środowiskowej. Ustanowiony w 1978 r. przez ówczesne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Obecnie nadzór nad oznakowaniem sprawuje Federalne Ministerstwo Środowiska, Ochrony Przyrody, Bezpieczeństwa Jądrowego i Ochrony Konsumentów.

Etykietę stosuje się m.in. w produktach z działu:

- budownictwo,
- sprzęt elektryczny,
- ogrodnictwo,
- energia,
- ogrzewanie,
- produkty i sprzęt biurowy.

Jednostką oceniającą spełnianie wymogów ustanowionych w ramach oznakowania Błękitny Anioł jest podmiot RAL GmbH. Wykaz przedsiębiorstw, które uzyskały oznakowanie dla oferowanych przez siebie produktów dostępny jest na stronie: <https://www.blauer-engel.de/en/products>. Bliższe informacje o oznakowaniu Błękitny Anioł na stronie: <https://www.blauer-engel.de>.

3. Nordic Swan

Nordic Ecolabel (Swan) – nordycka ekoetykieta (zwana również łabędziem) jest oznakowaniem ekologicznym krajów skandynawskich³². Nordycka Rada Ministrów ustanowiła ją w 1989 roku w celu zapewnienia systemu etykietowania środowiskowego, który przyczyniłby się do zrównoważonej konsumpcji. W ramach

³² Tj. Danii, Finlandii, Islandii, Norwegii, Szwecji.

etykiety nordyckiej opracowano kryteria dla o55 grup produktowych,
w tym:

- produkty do pielęgnacji samochodów, łodzi i pociągów;
- chemiczne produkty budowlane;
- środki czyszczące do stosowania w przemyśle spożywczym;
- produkty czyszczące;
- usługi sprzątania;
- panele budowlane i elewacyjne oraz listwy;
- papier do kopiowania i drukowania;
- produkty kosmetyczne;
- meble i wyposażenie;
- hotele i inne miejsca noclegowe;
- sprzęt do przetwarzania obrazu;
- farby i lakiery wewnętrzne;
- paliwa płynne i gazowe;
- akumulatory i przenośne ładowarki;
- produkty sanitarne;
- małe domy, apartamentowce i budynki dla szkół i przedszkoli;
- piece;
- usługi tekstylne;
- zabawki;
- instalacje myjące do transportu;
- telewizory i projektory;
- okna i drzwi zewnętrzne³³.

Więcej informacji o oznakowaniu Nordycki Łabędź pod linkiem: <http://www.nordic-ecolabel.org>.

VIII. ETYKIETY ENERGETYCZNE

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE³⁴
zobowiązuje:

- dostawców do zapewnienia by produkty, które są wprowadzane do obrotu, były opatrzone dokładnymi wydrukowanymi etykietami i kartami informacyjnymi produktu.
- sprzedawców do eksponowania w sposób widoczny, w tym w sprzedaży na odległość przez internet, etykiety dostarczonej przez dostawcę oraz na wniosek, udostępniania klientom kartę informacyjną produktu, w tym w formie fizycznej w punkcie sprzedaży.

Ustawa z dnia 14 września 2012 r. o etykietowaniu energetycznym produktów związanych z energią (Dz. U. z 2020 r. poz. 378) tworzy system kontroli etykietowania energetycznego produktów związanych z energią w celu przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu lub

³³ <https://www.nordic-ecolabel.org/product-groups/>

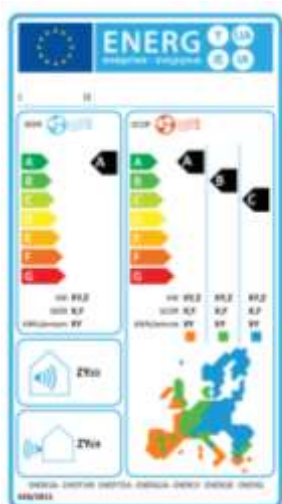
³⁴ Dz. Urz. UE L 198 z 28.7.2017 r., str. 1, z późn. zm.

oddawaniu do użytku produktów związanych z energią, które nie spełniają wymagań określonych w rozporządzeniu (UE) 2017/1369 lub aktach delegowanych.

Przepisy ustawy stosuje się do produktów związanych z energią, dla których wymagania dotyczące sporządzania dokumentacji technicznej oraz stosowania etykiet i kart informacyjnych produktów określają akty delegowane Komisji Europejskiej.

Minister właściwy do spraw energii ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wykaz aktów delegowanych. Aktualny wykaz aktów delegowanych zawiera załącznik do obwieszczenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 lipca 2021 r. w sprawie wykazu aktów delegowanych (M.P. 2021 r. poz. 749):

1) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 626/2011 z dnia 4 maja 2011 r. uzupełniające dyrektywę 2010/30/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla klimatyzatorów (Dz. Urz. UE L 178 z 06.07.2011, str. 1, z późn. zm.);

Na etykiecie dla klimatyzatorów muszą znajdować się informacje:

III. tekst „SEER” i „SCOP” odpowiednio dla chłodzenia i ogrzewania, z oznakowaniem w postaci niebieskiego wentylatora i fali powietrza w kolorze niebieskim dla SEER oraz oznakowaniem w postaci wentylatora i fali powietrza w kolorze czerwonym dla SCOP;

IV. efektywność energetyczna; wierzchołek strzałki zawierającej klasę efektywności energetycznej urządzenia umieszczony jest na tej samej wysokości co wierzchołek strzałki odpowiedniej klasy efektywności energetycznej. Efektywność energetyczną należy podać dla chłodzenia i ogrzewania. Dla ogrzewania należy obowiązkowo podać efektywność energetyczną dla umiarkowanego sezonu ogrzewczego. Wskazanie efektywności dla sezonów ciepłego i chłodnego jest nieobowiązkowe;

V. dla trybu chłodzenia: obciążenie obliczeniowe w kW w zaokrągleniu w górę do jednego miejsca po przecinku;

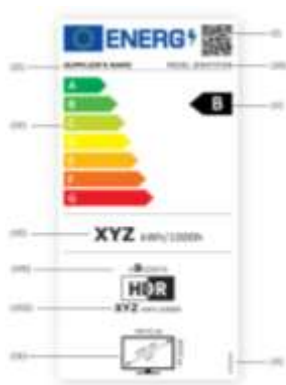
VI. dla trybu ogrzewania: obciążenie obliczeniowe w kW, maksymalnie dla 3 sezonów ogrzewczych, w zaokrągleniu w górę do jednego miejsca po przecinku. Wartości dla sezonów ogrzewczych, dla których nie podano obciążenia obliczeniowego, podaje się jako „X”;

VII. dla trybu chłodzenia: wskaźnik sezonowej efektywności energetycznej (wartość SEER) w zaokrągleniu w górę do jednego miejsca po przecinku; VIII. dla trybu ogrzewania: wskaźnik efektywności sezonowej (wartość SCOP), maksymalnie dla 3 sezonów ogrzewczych, w zaokrągleniu w górę do jednego miejsca po przecinku. Wartości dla sezonów ogrzewczych, dla których nie podano SCOP, podaje się jako „X”;

IX. roczne zużycie energii w kWh rocznie, dla chłodzenia i ogrzewania, w zaokrągleniu w górę do najbliższej liczby całkowitej. Wartości dla profili klimatycznych, dla których nie podano rocznego zużycia energii, podaje się jako „X”;

X. poziomy mocy akustycznej dla urządzeń instalowanych w pomieszczeniach i na zewnątrz pomieszczeń, w dB(A) re1 pW, w zaokrągleniu do najbliższej liczby całkowitej;

- 2) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 392/2012 z dnia 1 marca 2012 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykietowania energetycznego suszarek bębnowych dla gospodarstw domowych (Dz. Urz. UE L 123 z 09.05.2012, str. 1, z późn. zm.);
- 3) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 811/2013 z dnia 18 lutego 2013 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla ogrzewaczy pomieszczeń ogrzewaczy wielofunkcyjnych, zestawów zawierających ogrzewacz pomieszczeń, regulator temperatury i urządzenie słoneczne oraz zestawów zawierających ogrzewacz wielofunkcyjny, regulator temperatury i urządzenie słoneczne (Dz. Urz. UE L 239 z 06.09.2013, str. 1, z późn. zm.);
- 4) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 812/2013 z dnia 18 lutego 2013 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla podgrzewaczy wody, zasobników ciepłej wody użytkowej i zestawów zawierających podgrzewacz wody i urządzenie słoneczne (Dz. Urz. UE L 239 z 06.09.2013, str. 83, z późn. zm.);
- 5) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 65/2014 z dnia 1 października 2013 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla domowych piekarników i okapów nadkuchennych (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2014, str. 1, z późn. zm.);
- 6) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 518/2014 z dnia 5 marca 2014 r. zmieniające rozporządzenia delegowane Komisji (UE) nr 1059/2010, (UE) nr 1060/2010, (UE) nr 1061/2010, (UE) nr 1062/2010, (UE) nr 626/2011, (UE) nr 392/2012, (UE) nr 874/2012, (UE) nr 665/2013, (UE) nr 811/2013 i (UE) nr 812/2013 w odniesieniu do etykietowania produktów związanych z energią w internecie (Dz. Urz. UE L 147 z 17.05.2014, str. 1, z późn. zm.);
- 7) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1254/2014 z dnia 11 lipca 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej systemów wentylacyjnych przeznaczonych do budynków mieszkalnych (Dz. Urz. UE L 337 z 25.11.2014, str. 27, z późn. zm.);
- 8) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 2015/1094 z dnia 5 maja 2015 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykietowania energetycznego szaf chłodniczych lub mroźniczych (Dz. Urz. UE L 177 z 8.7.2015, str. 2, z późn. zm.);
- 9) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1186 z dnia 24 kwietnia 2015 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykietowania energetycznego miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń (Dz. Urz. UE L 193 z 21.7.2015, str. 20, z późn. zm.);
- 10) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1187 z dnia 27 kwietnia 2015 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla kotłów na paliwo stałe i zestawów zawierających kocioł na paliwo stałe, ogrzewacze dodatkowe, regulatory temperatury i urządzenia słoneczne (Dz. Urz. UE L 193 z 21.7.2015, str. 43, z późn. zm.);
- 11) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2013 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego wyświetlaczy elektronicznych i uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1062/2010 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 1, z późn. zm.);

Na etykiecie wyświetlacza elektronicznego muszą znajdować się informacje:

IV. skala klas efektywności energetycznej od A do G;

V. klasa efektywności energetycznej ustalona zgodnie z załącznikiem II pkt B w przypadku stosowania P_{measured} SDR.

VI. wyrażone w kWh na 1000 h zużycie energii w trybie włączenia podczas odtwarzania treści w technologii SDR, w zaokrągleniu do najbliższej liczby całkowitej;

VII. klasa efektywności energetycznej ustalona zgodnie z załącznikiem II pkt B w przypadku stosowania P_{measured} HDR;

VIII. wyrażone w kWh na 1000 h zużycie energii w trybie włączenia podczas odtwarzania treści w technologii HDR, w zaokrągleniu do najbliższej liczby całkowitej.

12) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2014 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego pralek i pralko- -suszarek dla gospodarstw domowych oraz uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1061/2010 i dyrektywę Komisji 96/60/WE (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 29, z późn. zm.);

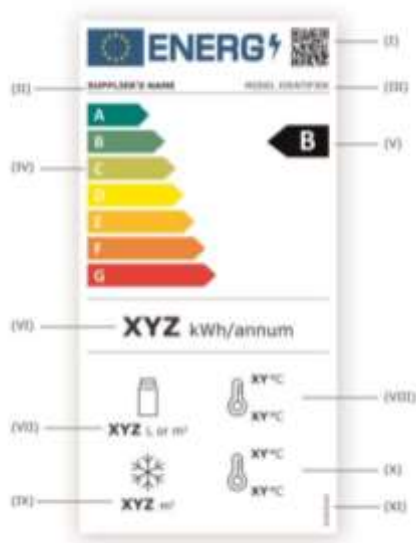
13) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2015 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego źródeł światła oraz uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 874/2012 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 68, z późn. zm.);

14) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2016 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego urządzeń chłodniczych i uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1060/2010 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 102, z późn. zm.);

15) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2017 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego zmywarek do naczyń dla gospodarstw domowych oraz uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1059/2010 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 134, z późn. zm.);

16) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2018 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego urządzeń chłodniczych z funkcją sprzedaży bezpośredniej (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 155, z późn. zm).

1.1. Etykieta

Na etykiecie dla urządzeń chłodniczych z funkcją sprzedaży bezpośredniej, z wyjątkiem chłodziarek napojów i zamrażarek do lodów muszą znajdować się informacje:

IV. skala klas efektywności energetycznej od A do G;

V. klasa efektywności energetycznej ustalona zgodnie z załącznikiem II;

VI. AE wyrażone w kWh na rok i zaokrąglone do najbliższej liczby całkowitej;

IX. ETYKIETY DLA OPON

W świetle **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/740 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych parametrów, zmieniającego rozporządzenie (UE) 2017/1369 oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1222/2009**³⁵ opony są klasyfikowane i etykietowane pod kątem efektywności paliwowej, przyczepności na mokrej nawierzchni, zewnętrznego hałasu toczenia, a także przyczepności na śniegu i przyczepności na lodzie. Zgodnie z rozporządzeniem dostawcy zapewniają, aby do opon wprowadzanych do obrotu dołączano bezpłatnie:

- w przypadku każdej pojedynczej opony – etykietę opony, w formie naklejki, zawierającą informacje i klasę dla każdego z parametrów, oraz kartę informacyjną produktu; lub
- w przypadku każdej partii składającej się z jednej lub większej liczby identycznych opon – wydrukowaną etykietę opony zawierającą informacje i klasę dla każdego z parametrów oraz kartę informacyjną produktu.

Z kolei dystrybutorzy zapewniają, aby w punkcie sprzedaży opony były opatrzone w wyraźnie widocznym miejscu dostarczoną przez dostawcę etykietą opony, w formie naklejki oraz aby dostępna była karta informacyjna produktu, w tym, na żądanie, w formie drukowanej.

Opony są klasyfikowane pod kątem następujących parametrów³⁶:

- **Klasy efektywności paliwowej**

Klasy efektywności paliwowej są określane na podstawie współczynnika oporu toczenia (*RRC*) zgodnie z podaną poniżej skalą od A do E.

- **Klasy przyczepności na mokrej nawierzchni**

Klasy przyczepności na mokrej nawierzchni są określane na podstawie współczynnika przyczepności na mokrej nawierzchni (*G*) zgodnie ze skalą od A do E.

³⁵ Dz. Urz. UE L 177 z 5.6.2020 r., str. 1 z późn. zm.

³⁶ Rozporządzenie (UE) 2020/1740, załącznik I.

- **Klasy i wartości pomiarowe zewnętrznego hałasu toczenia**

Wartość pomiarowa zewnętrznego hałasu toczenia (M) musi być podawana w decybelach. Etykieta wskazuje trzy fale dźwiękowe (skala od A do C). Im mniejsza ich liczba w kolorze czarnym, tym ciszej opona się toczy.

- **Pryczepność na śniegu**

Pryczepność na śniegu bada się zgodnie z załącznikiem 7 do Regulaminu nr 117 Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych. Oponę, która osiąga minimalne wartości współczynnika przyczepności na śniegu określone w regulaminie EKG ONZ nr 117, klasyfikuje się jako oponę przeznaczoną do używania w trudnych warunkach ośnieżenia, a na etykiecie opony umieszcza stosowny piktogram.

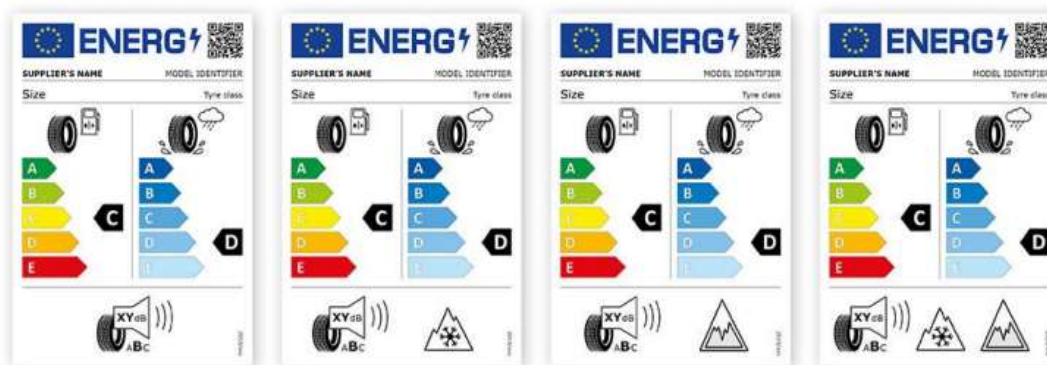
- **Pryczepność na lodzie**

Pryczepność na lodzie bada się zgodnie z wiarygodnymi, dokładnymi i odtwarzalnymi metodami, w tym, w stosownych przypadkach, normami międzynarodowymi, które uwzględniają ogólnie uznawany najnowszy stan techniki.

Na etykiecie opony, która osiąga odpowiednie minimalne wartości współczynnika przyczepności na lodzie, umieszcza się odpowiedni piktogram.

Przykłady wzoru etykiety:

Rozporządzenie ma zastosowanie do opon C1, C2 oraz C3, nie dotyczy jednak m.in. opon terenowych do zastosowań profesjonalnych opon zapasowych typu T do użytku tymczasowego oraz opon o indeksie prędkości poniżej 80 km/h.

Zakres przedmiotowy Rozporządzenia³⁷:

„Opony C1”, „opony C2” i „opony C3” oznaczają opony należące do odpowiednich klas określonych w art. 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 661/2009.

³⁷ Ibidem, art. 2.

- opony klasy C1– opony zaprojektowane głównie do stosowania w pojazdach kategorii M1, N1, O1 i O2;
- opony klasy C2– opony zaprojektowane głównie do stosowania w pojazdach kategorii M2, M3, N, O3 i O4 o wskaźniku nośności w układzie pojedynczym ≤ 121 i symbolu wskaźnika prędkości \geq „N”;
- opony klasy C3 – opony zaprojektowane głównie do stosowania w pojazdach kategorii M2, M3, N, O3 i O4 o jednym z następujących wskaźników nośności:
 - wskaźnik nośności w układzie pojedynczym ≤ 121 i symbol wskaźnika prędkości \leq „M”;
 - wskaźnik nośności w układzie pojedynczym ≥ 122 .